

у галузі інформатизації, телекомунікації та зв'язку, вдосконалювати систему захисту вітчизняної інформаційної інфраструктури. Необхідно також удосконалювати форми і способи активної протидії інформаційно-психологічним операціям, спрямованим на послаблення обороноздатності країни, моделей превентивного інформаційного впливу, захисту інформаційного суверенітету [2, с. 27].

Захищаючи свої інформаційні інтереси, кожна держава має дбати про свою інформаційну безпеку. Цього ж вимагає і зміцнення української державності. Збалансована державна інформаційна політика України формується як складова частина її соціально-економічної політики, виходячи з пріоритетності національних інтересів та загроз національній безпеці країни. Із правової точки зору вона ґрунтується на засадах правової демократичної держави і впроваджується шляхом розробки та реалізації відповідних національних доктрин, стратегій, концепцій та програм згідно з чинним законодавством. В Україні назріла об'єктивна потреба у державно-правовому регулюванні науково-технологічної та інформаційної діяльності, що відповідає б реаліям сучасного світу та рівню розвитку інформаційних технологій, нормам міжнародного права, але водночас ефективно захищала б власні українські національні інтереси. [9, с.68]

1. Крюков О. І. Інформаційна безпека держави в умовах глобалізації. *Державне будівництво*. 2007. № 2. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_2_12/
2. Косілова О. І. Інформаційна безпека України в умовах глобалізації. *Правова інформатика*. 2010. № 3. С. 22-28.
3. Борисова Л. В., В. В. Тулупов Інформаційна безпека як визначальний компонент національної безпеки України ресурс. *Право і Безпека*. 2013. № 1. С. 39-42.
4. Марущак А. І. Інформаційне право: регулювання інформаційної діяльності : навч. посібник. Київ : Видавничий дім "Скіф", 2008. 344 с.
5. Нижник Н. Р., Ситник Г. П., Білоус В. Т. Національна безпека України: методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку : навч. посібник ; за заг. ред. П. В. Мельника. Ірпінь, 2000. 304 с
6. Ліпкан В. А., Максименко Ю. С. Інформаційна безпека України в умовах Євроінтеграції: навч. посібник. Київ : КНТ, 2006. 279 с.
7. Кормич Б. А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи : навч. посібник. Київ : Кондор, 2008. 384 с.
8. Юдін О., Богуш В. Інформаційна безпека держави : навч. посібник. Харків : Консум, 2005. 574 с.
9. Боднар І.Р. Інформаційна безпека як основа національної безпеки. *Mechanism of Economic Regulation*. 2014. № 1. С. 68-75. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mre_2014_1_8/

Катерина МІТУСОВА

викладач кафедри цивільного права
та процесу Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ (м. Дніпро, Україна)

**ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ
В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ**

Кожного дня світ відчуває прогресуючих зміни у технологіях шляхом впровадження цифрової модернізації, які з кожним роком відбуваються у ще більших швидкості та масштабах, ніж минулого року.

Так, все більших обертів в Україні набуває впровадження оцифрування суспільства, що отримало свою назву як «діджиталізація». Так звана діджиталізація суспільства безпосередньо стосується й оцифрування персональних даних громадян, зокрема: паспортних даних, податкових, транспортних, даних про освіту, про стан здоров'я та, в умовах карантинних обмежень, наявність курсу вакцинації. Отже, цифрові технології приходять на зміну звичним (паперовим) носіям інформації.

Так, Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 67-р, було визначено основні цілі цифрового розвитку, а саме: прискорення економічного зростання та залучення інвестицій; трансформація секторів економіки в конкурентоспроможні та ефективні; технологічна та цифрова модернізація промисловості та створення

високотехнологічних виробництв; доступність для громадян переваг та можливостей цифрового світу; реалізація людського ресурсу, розвиток цифрових індустрій та цифрового підприємництва [1].

З метою забезпечення належного функціонування та захисту даних у національних електронних інформаційних ресурсах, доступності та зручності електронних послуг для фізичних та юридичних осіб, а також запобігання корупції під час надання таких послуг, відповідно до ч. 3 ст. 16, ч. 4 ст. 17 Закону України «Про адміністративні послуги», п. 5 ст. 1 Указу Президента України від 29.07.2019 № 558/2019 «Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг», постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1137 було затверджено Положення про Єдиний державний веб-портал електронних послуг, яке визначає мету, основні завдання, функціональні можливості та суб'єктів Єдиного державного веб-порталу електронних послуг (далі – Портал Дія), зміст розміщеної на ньому інформації та порядок її внесення, порядок ведення Реєстру адміністративних послуг, а також інші питання функціонування Порталу Дія [2].

Згідно п. 3 Положення про Єдиний державний вебпортал електронних послуг, Портал Дія призначений для реалізації права кожного на доступ до електронних послуг та інформації про адміністративні та інші публічні послуги, звернення до органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій (у тому числі відповідно до Закону України «Про звернення громадян»), отримання інформації з національних електронних інформаційних ресурсів, яка необхідна для надання послуг, а також для проведення моніторингу та оцінки якості послуг у випадках, визначених цим Положенням [2].

Так, нові цифрові технології покликані полегшити доступ громадян до інформації та не лише створювати, а й поширювати великі обсяги інформації — швидко, якісно та без будь-яких істотних витрат.

Однак із впровадженням таких цифрових технологій існує нагальна потреба у захисті персональних даних громадян.

На сьогодні особисті (персональні) дані відображають участь осіб у соціальних відносинах. Саме персональні дані роблять особисте життя уразливим об'єктом під час їх обробки та використання іншими особами, а тому потребують посиленних комплексних заходів із захисту недоторканності особистого життя громадян.

Так, виходячи з аналізу загальної кількості випадків витоку інформації, що становить обмежений доступ, у 2019 році близько 75% припали на виток персональних даних, що перевищує показники 2018 року, коли на виток таких даних довелося саме 70 % всіх офіційних витоків інформації.

Слід також звернути увагу, що у 2019 році із зареєстрованих 75 % витоків інформації приблизно 48 % витоків персональних даних вчинено за допомогою зовнішніх дій зловмисників, а 45 % вчинено умисно чи випадково безпосередньо працівниками. При цьому близько 70 % витоків персональних даних з вини причіпників зумовлені помилками та недбалістю користувачами баз даних, а тому мають саме випадковий характер. Найбільше зареєстрованих випадків витоків персональних даних за 2020 рік припадають на сферу охорони здоров'я (понад 22 %) і державних організацій (12 %).

Також, відповідного інформаційного масштабу набув скандал, пов'язаний із використанням застосунку «Дія». Так, у 2020 році громадянами України були висунуті скарги до Міністерства цифрової трансформації України з приводу витоку їхніх персональних даних із додатка «Дія», який презентовано було у 2019 році, а офіційно запущено у лютому 2020 році в Україні та застосовує з державних реєстрів, які містять персональні дані громадян України, електронну версію відповідних документів. У зазначеному застосунку «Дія» підтягуються документи громадян України у цифровому вигляді, а саме: ID-картка, закордонний паспорт, посвідчення водія, РНОКПП, сертифікати про отриману вакцинацію тощо. У квітні 2020 року запрацював однойменний вебпортал, який також є частиною проекту «Держава у смартфоні» Міністерства цифрової трансформації України. Зазначені цифрові ресурси мають на меті перенести більшість державних послуг в онлайн-простір.

Проте 12 травня 2020 року на офіційному сайті Міністерства й Комітету цифрової трансформації України спростовано звинувачення щодо розповсюдження та витоку персональних даних громадян із додатка. [3]

За фактом витоку персональних даних Національною поліцією розпочато

розслідування кримінального провадження щодо несанкціонованого втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку [4].

На сьогоднішній день ключовою проблемою витоку персональних даних виступає відсутність централізованого державного захисту особистих даних громадян України, оскільки кожен орган лише рефлекторно здійснює самостійний захист свого вебсайту чи вебпорталу. Витік персональних даних насамперед є проблемою не локального характеру, а загальнодержавного, так як здійснюється не лише одного з державних органів влади, а цілком глобального характеру в розрізі забезпечення інформаційної безпеки національних інтересів України. Отже, зазначена проблема потребує комплексних дій стосовно централізованого захисту вебсайтів і вебпорталів органів державної влади, оскільки інформаційна безпека є складовою частиною державної безпеки [3].

Слід зауважити, що станом на січень 2022 року мобільний додаток «Дія» завантажили понад 13 мільйони користувачів, що надає підстави вважати, що популярність цифрових ресурсів з кожним роком зростає, все більше громадян користуються додатком у якості посвідчення своєї особи, а також ідентифікації під час реєстрації на державних вебпорталах.

Підсумовуючи вищевикладене, враховуючи на сьогодні наявність значної кількості користувачів зазначеного додатку, існує достатньо підстав вважати, що у зв'язку із розвитком інформаційних технологій та переведення більшості державних послуг до цифрового онлайн простору, з боку держави необхідно приділити особливу увагу для забезпечення відповідного захисту персональних даних громадян України на вебпорталах і вебсайтах органів державної влади.

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 67-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>.

2. Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг : Указ Президента України від 29.07.2019 № 558/2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/558/2019#Text>.

3. Дмитришин М. В., Жураківська М. І. Витік персональних даних в електронному урядуванні: реалії та проблеми державних вебсайтів і порталів. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. № 20. С. 111–119.

Олександр НЕКЛЕСА,
Денис ЮР'ЄВ
викладачі кафедри фінансових
та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Розвиток та модернізація системи державного управління є пріоритетним напрямком України щодо її Євроінтеграційного курсу. Стратегією реформування законодавства щодо управління державними фінансами в Україні затверджено вдосконалення сучасної системи, яка буде здатна швидко та безпечно надавати споживачу якісні державні послуги, при цьому ефективно акумулювати ресурси держави, розподіляючи їх відповідно до пріоритетних напрямків розвитку на довгострокові перспективи. Для цього необхідно, зокрема, забезпечити безпечне, контрольоване виконання державного бюджету, що потребує насамперед формування цілісної та дієвої системи органів фінансового контролю.

Наявність законодавчого регулювання, чітка регламентація та координація діяльності повноважних суб'єктів є одними із основних умов повноцінної організації державного фінансового контролю. Систему органів державного фінансового контролю за бюджетними установами в Україні становлять наступні органи: Рахункова Палата, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів (Міністр фінансів), Державна аудиторська служба,